

**Україна напередодні та на
початку Першої світової
війни**

План

1. Світ напередодні Першої світової війни.
2. Територіальні зазіхання ворогуючих сторін напередодні війни і Україна.
3. Початок конфлікту.
4. Ставлення основних представників українського національно-визвольного руху до війни на її початку.

Дати

- **1 серпня 1914 року — 11 листопада 1918 року** – I Світова війна.
- **Серпень 1914 р.** — утворення Головної української ради (ГУР), формування легіону Українських січових стрільців (УСС), створення Союзу визволення України (СВУ).

Поняття та терміни:

- «світова війна»
- «Українські січові стрільці»

Персоналії:

- К. Левицький.

1. Світ напередодні Першої світової війни

Формування військово-політичних блоків Антанти та Троїстого союзу

Загальна характеристика

- Відома як **Велика війна** (англ. *The Great War*, фр. *La Grande guerre*) і **«Війна, щоб завершити всі війни»**.
- ЧАС: **28 липня 1914 - 11 листопада 1918**.
- МІСЦЕ: **Європа, Близький Схід**.
- Війна формально була завершена **Версальським мирним договором**.

Перша світова війна 1914-1918 рр.

Наслідки

- **ВТРАТИ:** понад **9 мільйонів** солдат і цивільних жителів.
- **Розпад чотирьох імперій:** австро-угорської, німецької, османської і російської.
- **ОТРИМАЛИ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ:** Чехословачина, Фінляндія, Естонія, Литва, Латвія, Польща та Югославія.
- **Зміна світового ладу**, котрий склався після наполеонівських війн.
- **Результат - чинник** для виникнення **Другої світової війни.**

ЕВРОПА НАПЕРЕДОДНІ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Цифрами позначено держави:

- 1 Люксембург
- 2 Лихтенштейн
- 3 Андорра
- 4 Монако
- 5 Сан-Марино
- 6 Швейцарія
- 7 Південний Тироль
- 8 Істрія
- 9 Буковина

Кордони держав на середину 1914 р.
Воєно-політичні блоки:

- Антанта
- Троїстий союз (Центральні держави)

Чисельність населення (а) та кадрової армії (б) держав Антанти і Троїстого союзу напередодні війни (тис. чоловік):

Територіальні завоювання держав і плановані напрямки виступів:

- Німеччина
- Австро-Угорщина
- Італія
- Росія
- Франція
- Велика Британія
- Румунія
- Болгарія
- Сербія
- Османської імперії
- Греція
- Данія

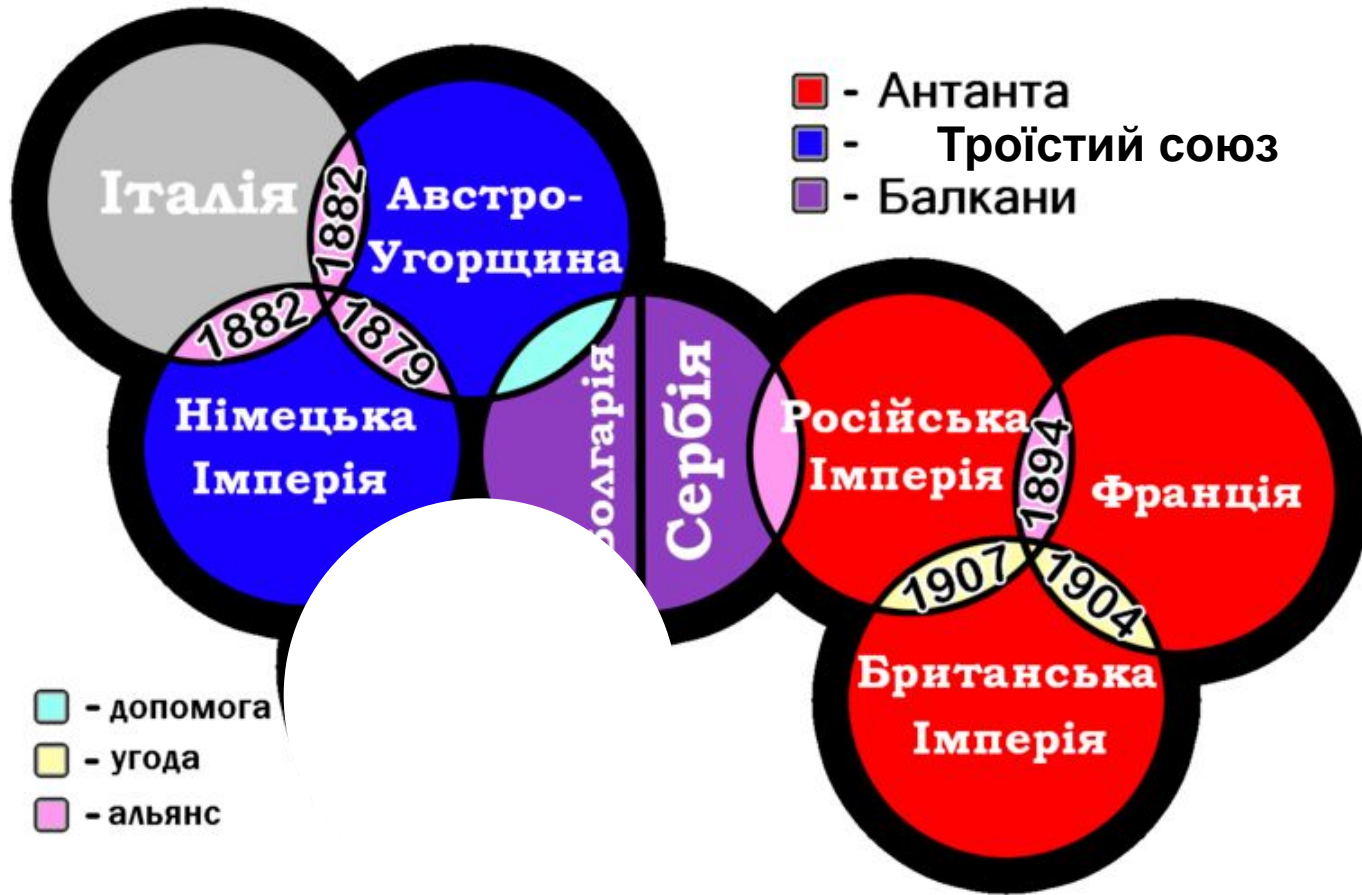
Убивство австрійського ерцгерцога Франца Фердинанда 28 червня 1914 р.

Причини Першої світової війни

- **Нерівномірний розвиток європейських країн і, як наслідок, загострення протиріч між ними.**
- **Формування монополій, перехід від економічної до політичної конкуренції.**
- **Завершення територіального переділу світу і конфлікти за розподіл сфер впливу.**
- **Мілітаризація і перегони озброєнь.**
- **Створення військово-політичних блоків.**

Міжнародні відносини країн Європи перед Першою світовою війною

Блоки

Антанта	Троїстий Союз
• Франція • Росія • Великобританія	• Австро-Угорщина • Німеччина • Італія

СОГЛАСІЕ.

ФРАНЦІЯ

ПОКОЮ вѣкъ нестаетъ грядетъ
въ мирѣ рождался и народъ.
Слѣдуетъ вамъ, царицѣмъ,
Свои помыслы скрывать.

Горько право вразумитьъ себя
Въ дни такой скорби и печали—

РОССІЯ

Въ годъ ВѢСНѣ вѣдѣно, прощай
На казачествомъ конѣмъ.
Сектанъ Рига по вамъ бѣда
Секретныя свои помыслы не вѣда.

Секретъ помыслы въ васъ не вѣда, Франц
Секретъ, Бѣда въ небѣхъ, благословенъ.

АНГЛІЯ

НАДЕЖДА въ васъ всегда имѣетъ
На слова, имѣетъ Родитъ
Съ ПОКОЮ, ВѢРОЮ имѣетъ
Она въ годъ и въ мирѣ имѣетъ
Секретныя помыслы скрывать.

C. T. B. B.

Королівство Сербія як яблуко розбрату

Сербія: передісторія

- Сербія заселена сербами й ін. слов'янськими племенами з **6-7 ст.** До кінця **12 ст.** перебувала під владою **Римської** (Ромейської) імперії (Візантії).
- У **13 і 14 ст.** — **незалежна держава.**
- З **15 ст.** входила до складу **Османської імперії** (**Туреччини**) **частково** (з **16 ст.**) **Священної Римської імперії** (**Австрії**).

Сербське питання до війни

- Після 2-х протитурецьких повстань **Сербія** **здобула у 1830 р.** широку **автономію**,
- Повної **незалежності** Сербії вдалось домогтись в **1878 р.**, коли **Російська імперія** **отримала перемогу над Туреччиною.**
- **Сан-Стефанський мирний договір** визнавав незалежність Сербії, але **Берлінський конгрес значно обмежив її територію.**

2. Територіальні зазіхання ворогуючих сторін напередодні війни і Україна

Плани ворогуючих держав щодо українських земель напередодні Першої світової війни

Країна	Території
Німеччина	Придніпров'я, Донбас, Крим (згодом Україна загалом)
Австро-Угорщина	Волинь, Поділля
Туреччина	Володіння, що були втрачені у війнах з Росією у XVIII—XIX ст. (Південь України, Крим)
Росія	Західноукраїнські землі (Закарпаття, Східна Галичина, Буковина)
Румунія	Північна Буковина, Бессарабія

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ЗАЗІХАННЯ ВОРОГУЮЧИХ СТОРІН НАПЕРЕДОДНІ ВІЙНИ І УКРАЇНА

“Обґрунтування”
територіальних зазіхань

Німеччина

- Головний гравець на полях цієї війни – Німеччина – напередодні війни поширювала ідею, що український та інші НАРОДИ СХІДНОЇ ЄВРОПИ не здатні створювати свої власні держави, а тому історичною місією німців є ПОГЛИНЕННЯ та освоєння цих ЗЕМЕЛЬ.
- Українські землі розглядалась в геополітичних планах Німеччини як ПЛАЦДАРМ для проникнення на Схід.

Австро-Угорщина

- Австро-Угорщина під гаслом **возз'єднання «братів-русинів»** планувала приєднати до своїх володінь Волинь і Поділля, котрі перебували у складі Російської імперії.

Туреччина

- Османська імперія прагнула повернути володіння, що були втрачені у війнах з Росією **у XVIII—XIX ст. (Південь України, Крим).**

Росія і Антанта

- Росія, під прикриттям **«віковичної мети об'єднання всіх руських земель»**, претендувала на Східну Галичину, Закарпаття і Північну Буковину, що входили до Австро-Угорщини.
- Англія і Франція, які не мали жодних територіальних претензій до України, намагалися **використати її для послаблення Австро-Угорщини.**

3 Маніфесту «До населення Галичини»

- «Довгі роки страждав руський народ під іноземним ярмом... Нехай не буде більше поневоленої Русі! Спадщина святого Володимира, земля Ярослава Осмомисла, князів Данила і Романа хай піднесе прапор єдиної, великої, неділимої Росії! Хай сповниться Боже Провидіння, що благословило діло збирачів Руської землі. Хай Господь допоможе своєму царственному помазанику Миколі Олександровичу, Імператору всієї Росії, завершити діло великого Івана Калити...»

Трагізм ситуації для України

- Для України світова війна мала подвійно трагічний зміст. **Єдиний народ за відсутності власної держави опинився у двох конфронтуючих таборах.**
- Близько **3,5 млн. українців у російській армії** та **250-300 тис. в австрійському війську** повинні були боротися і вмирати за чужі для них інтереси.

Українці в російській та австро-угорській арміях

Назва	Кількісний склад до війни, млн осіб	Мобілізовано, млн осіб		
		На кінець 1914 р.	Загалом у роки війни	Із них етнічні українці
Російська армія	1,4	6,5	15,5 (12,8 — селяни)	4,5
Австро-угорська армія	0,4	2,5	9	0,3

3. Початок конфлікту

28 червня - 1 серпня 1914 року

Привід до війни

- **Вбивство** боснійсько-сербським націоналістом у **Сараєво 28 червня, 1914 р.** **Гаврілою Принципом** австрійського Ерцгерцога **Франца Фердинанда та його дружини Графині Софі.**
- Принцип був членом сербського угруповання Млада Босна та Чорна рука, які **відстоювали об'єднання Боснії з Сербією.**
- Цей інцидент спонукав **Австрію** почати ворожі дії по відношенню до **Сербії**, які призвели до Першої світової війни.

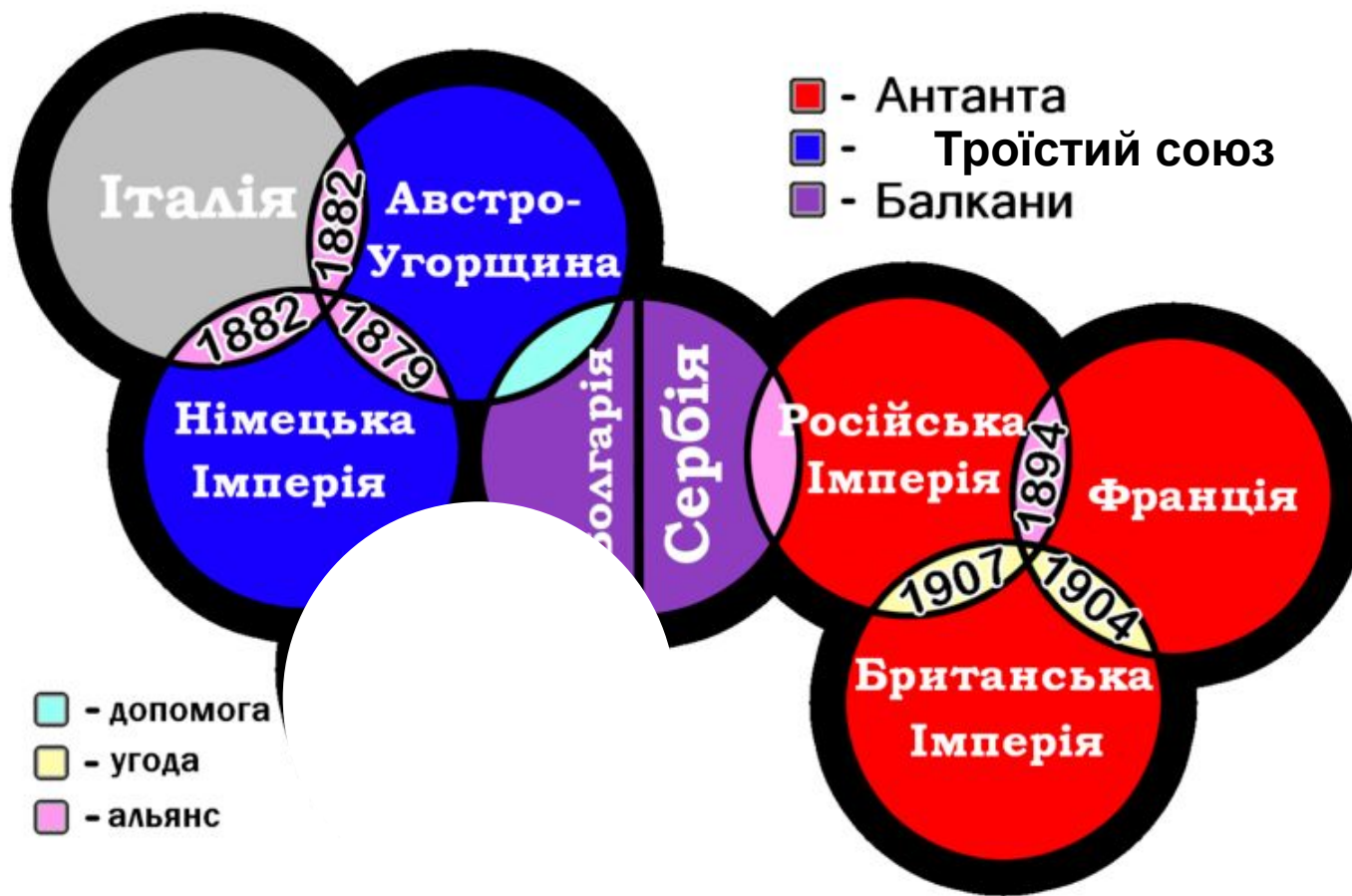
- 23 липня **Австро-Угорщина** виставила **ультиматум** Королівству **Сербія** з настільки радикальними вимогами, що його було **відкинуто**. Серби спираючись на підтримку Російської імперії, розпочали **мобілізацію**.
- 28 липня **Австро-Угорська** імперія оголосила війну Сербії.
- 31 липня **Російська** імперія почала **повну мобілізація**.
- 1 серпня **Німеччина** оголосили війну **Російській імперії** і через два дні — **Французькій республіці**.
- 4 серпня **Британська імперія** оголосила війну **Німеччині**.

Зміна міжнародних політичних
сил на початку війни

Блоки

Антанта	Троїстий союз
• Франція • Росія • Великобританія	• Австро-Угорщина • Німеччина • Османська імперія (жовтень 1914)

Вступ у війну Оттаманської імперії жовтень 1914 р.

4. Ставлення основних представників українського національно-визвольного руху до війни на її початку

Воєнне протистояння двох держав, супроводжуване масовими репресіями проти українців, **розкололо навпіл і національно свідомих патріотів України** по обидва боки кордону.

З початком війни перед українством постало болюче питання: на кого орієнтуватись.

УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ, ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ЗБРОЙНІ ФОРМУВАННЯ В РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Крайни Антанти на 1914 р. Крайни Троїстого Союзу та його союзники Нейтральні держави

Українські партії та організації

- СР** Закардонний комітет Української партії соціалістів-революціонерів
- СД** Українська соціал-демократія Росії (1915–1916 рр.)
- КР** Карпато-руський визвольний комітет (1914 р.)
- Г** Головна Українська рада (1914–1915 рр.)
- З** Загальна Українська рада (1915 р.)
- УСС** Управа українських сінових стрільців (1914 р.)
- +** Український жіночий комітет допомоги пораненим (1914 р.)
- К** Українська культурна рада (1915 р.)
- М** Комітет українців міста Львова (1915 р.)
- Д** Комітет допомоги населенню Півдня Росії, що постраждало від воєнних дій (1914–1915 рр.)
- С** Український соціалістичний колектив (1914 р.)
- Л** Українська жінська спілка Лівобережної України (1915 р.)
- І** Ініціативний комітет Українського самостійного союзу (1915 р.)
- ТУП** Товариство українських поступовців (1908 р.)

Діяльність Союзу визволення України (СВУ) у 1914–1918 рр.

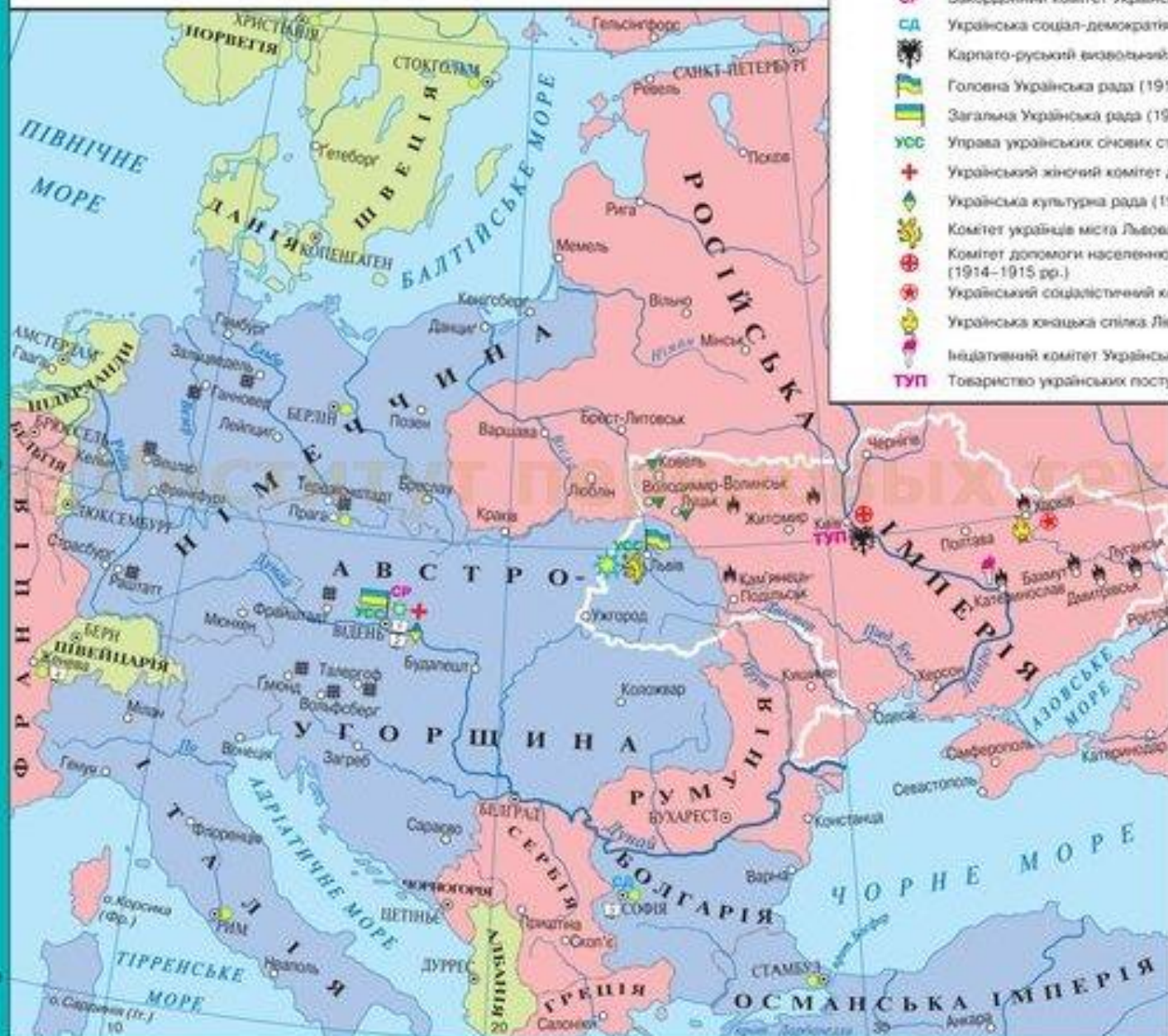
- ★** Утворення СВУ (серпень 1914 р.)
- Центр СВУ після окупації Галичини російськими військами
- Місця діяльності повноважних представників СВУ
- Концентраційні табори, у яких СВУ проводив культурно-освітню й агітаційну роботу серед інтернованих і військовополонених українців

Українська преса в роки війни

- 1** Газети "Діло" й "Свобода" (1914 р.)
- 2** "Вісник Союзу визволення України" (1914–1918 рр.)
- 3** Газета "Робітничий прапор" (1915 р.)
- 4** Журнал "Боротьба" (1915 р.)

Волинські міста, у яких старшини легіону УСС організували набір добровольців і культурно-освітню роботу (1918 р.)

Виступи проти масової мобілізації до російської армії

За поразку Росії

Представники	Програмний документ	Ставлення
Головна Українська Рада (ГУР) Серпень 1914 р.	«Маніфест...»	«Ненаситність царської імперії загрожує також нашому національному життю... яке знайшло захист у конституційному ладі австрійської держави ... Нехай українське громадянство віддасть усі свої матеріальні й моральні сили на те, щоб історичний ворог України був розбитий! Нехай на руїнах царської імперії зійде сонце визволеної України! ».
Союз Визволення України (СВУ) Жовтень 1914 р.	«Наша платформа»	Головна мета Союзу полягала у створенні самостійної Української держави з конституційно-монархічною формою правління . СВУ головну ставку робив на Австро-Угорщину , німецьку армію, жадав поразки Росії у війні .

Головна Українська Рада (ГУР)

- ГУР - міжпартійна організація, утворена **1 серпня 1914** року у **Львові**.
- Засновниками були **національно-демократична, радикальна, соціал-демократична партії**.
- Голова — **Кость Левицький**,
заступник — **М.Ганкевич і М.Павлик**.

Левицький Кость Антонович

(1859 - 1941)

Видатний галицький політик: співзасновник і секретар «Народної Ради», член президії та президент Народного комітету Української національно-демократичної партії, депутат Палати Послів австрійського парламенту (1907–1918 роки) та Галицького сейму. Очільник листопадового повстання 1918 р.

Лідер Української Національної Ради та один авторів тимчасової Конституції ЗУНР.

Голова першого уряду — Державного секретаріату ЗУНР, міністр фінансів ЗУНР.

Ганкевич Микола

(1869 - 1931)

український політичний та профспілковий діяч, ідеолог австромарксизму в українській соціал-демократії, організатор робітничого руху в Галичині, перший голова і засновник УСДП, журналіст і співредактор партійних органів УСДП газет «Воля» і «Земля і воля» у 1900–1912 рр. Заступник голови Головна Українська Рада у 1914–1915 рр. і віцепрезидент Загальної української ради у Відні 1915–1918 рр. 1918 р. — член Української національної ради.

Павлік Михайло Іванович

(1853 – 1915)

український письменник,
публіцист, громадський і
політичний діяч. Дійсний
член НТШ. Разом з Іваном
Франком у 1890 р.
створили Русько-українську
радикальну партію (РУРП).

3 Маніфесту Головної української ради від 3 серпня 1914 р.

- *Йдучи війною на Австро-Угорську монархію, Росія загрожує загибеллю українського національного життя, яке знайшло захист у конституційному устрої Австрійської держави. Перемога Росії мала б принести українському народові Австро-Угорської монархії те саме ярмо, в яким стогне 30 мільйонів українського народу в Російській імперії. І тому наша дорога ясна. ...*
- *Перемога Австро-Угорської монархії буде нашою перемогою. І чим більше буде поразка Росії, тим швидше виб'є година визволення України. ...Нехай на руїнах царської імперії зійде сонце вільної України!*

Українські Січові Стрільці

18 березня 1913 р. у Львові створено товариство **«Січові стрільці»**, основу якого складала учнівська та студентська молодь.

Січові стрільці до початку війни

- Головним отаманом «Січових стрільців» було обрано доктора **Володимира Старосольського**, його заступником — осавулом **Дмитра Катамая**.
- Згодом осередки товариства виникли й в інших містах Галичини. Напередодні війни їх нараховувалось **96**, вони об'єднували понад **8 тис.** членів.

Ініціатива ГУР

- **6 серпня 1914 р.** ГУР звернулась до українського народу з Маніфестом, проголосивши створення військового формування **«Українських січових стрільців» (УСС).**
- На її заклик виявили бажання **28 тис. добровольців.**
- Переважна більшість з них були вихованцями молодіжних організацій **«Січ», «Сокіл» і «Пласт».**

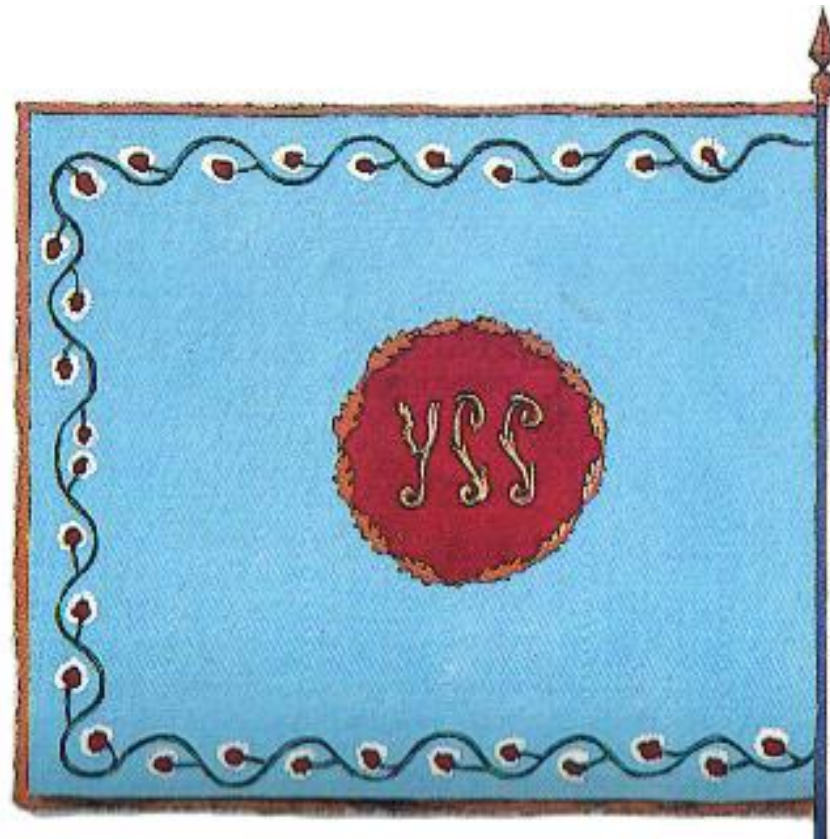
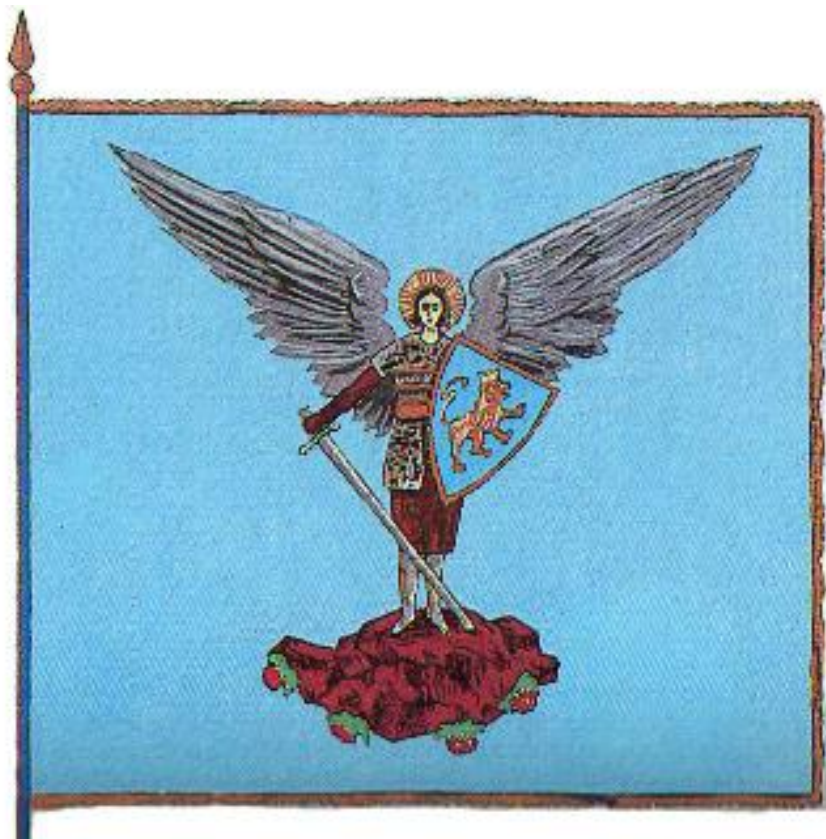
Створення легіону

- Віденський уряд побоювся озброїти всіх українських добровольців і відібрав з них тільки **2,5** тис. осіб.
- **Український легіон був єдиним формуванням в австро-угорській армії, де служили жінки.** Окремі з них здобули собі слави у боях і мали нагороди.

Прапори УСС

Прапори УСС

Союз визволення України

Організована політичними
емігрантами з Наддніпрянщини: Д.
Донцов, Д.Дорошенко, А.Жук, О.
Назаріїв

Союз Визволення України (СВУ)

<i>Засновники</i>	Д. Донцов, В. Дорошенко, А. Жук, О. Назаріїв (5 серпня вийшов зі складу; замість нього було прийнято М. Залізняка). Згодом приєдналися: М. Меленєвський, О. Скоропис-Йолтуховський
<i>Голова СВУ</i>	Д. Донцов
<i>Секретар</i>	В. Дорошенко
<i>Мета</i>	СВУ було створено як безпартійну політичну репрезентацію національно-політичних та економічних інтересів українського народу Росії. Основна політична мета проголошення самостійності й соборності України. Реалізацію своєї мети Союз пов'язував з поразкою Росії у війні та поваленням царизму, унаслідок чого «на руїнах російської імперії, цієї тюрми народів, встане Вільна Самостійна Україна»

Мета СВУ

- Учасники СВУ вважали себе **репрезентантами інтересів українців, що перебували під російським пануванням.**
- Своєю метою СВУ проголосив **боротьбу за самостійність України**, використовуючи для цього війну Австро-Угорщини й Німеччини проти Росії. Майбутній устрій української держави мав бути заснованим як **конституційна монархія з однопалатним парламентом.**

Склад та осідок СВУ

- Більшість членів СВУ були наддніпрянськими соціалістами, що опинилися на австрійській території внаслідок репресій російського царату в період столипінської реакції.
- Осідком СВУ був недовгий час **Львів**, від серпня 1914 — **Відень**.

Керівництво СВУ

- Діяльністю СВУ керувала президія у складі: **Дмитро Донцов, Микола Залізняк**, Андрій Жук, Володимир Дорошенко, Олександр Скоропис-Йолтуховський, Маркіян Меленевський.
- Їм допомагали галицькі і буковинські діячі різних ділянок (Степан та Роман Смаль-Стоцькі, Василь Сімович, Михайло Возняк, Богдан Лепкий, Михайло Лозинський, Лев Ганкевич, Іван Крип'якевич, Степан Рудницький та ін.).
- **Дмитро Донцов** і **Микола Залізняк** в кінці 1914 р. відійшли від діяльності СВУ.

Дмитро Іванович Донцов

(1883 - 1973)

український літературний
критик, публіцист,
філософ, політичний діяч,
засновник
теорії інтегрального
націоналізму

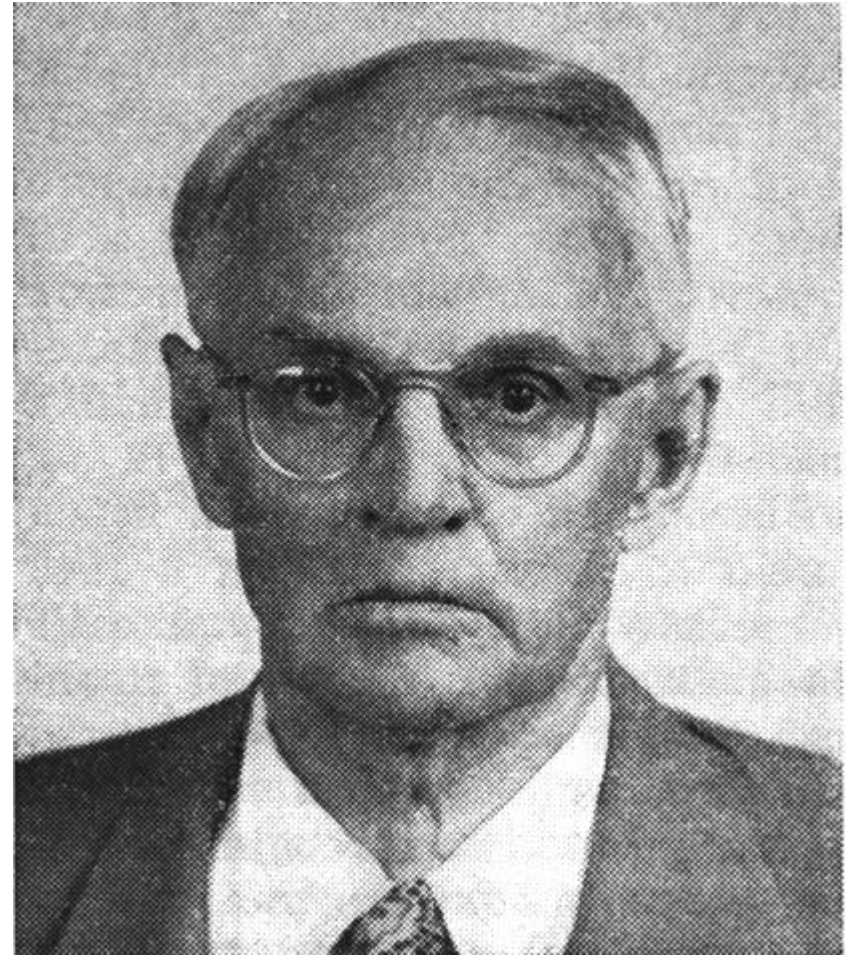
перший голова СВУ

Дорошенко Володимир Вікторович

(1879 —1963)

видатний бібліограф,
знавець української
історії, літературознав
ець, перекладач,
літературний критик,
громадсько-політичний
діяч, член НТШ.

Жук Андрій Ілліч

(1880 — 1968)

український громадсько-
політичний діяч, дипломат
і публіцист.

(Nachrichtenblatt des Bundes
zur Befreiung der Ukraina)

Союза визволення України

Виходять два до чотири рази у місяць.

Річна пере плата вносять 10 К. (4 руб.), піврічна 5 К. (2 руб.),
квартальна 3 К. (1 20 руб.). :- Ціна поодинокого примірника
30 сот. (15 коп.).

Редагує комітет.

Видає і відповідає за редакцію: **Омелян Бачинський**.
Адреса редакції і адміністрації: Wien, VIII. Josefstadter-
strasse 79, II. Stiege, Tür 19.

I. рік.

Відень, дня 5. жовтня 1914.

Ч. I.

Наша платформа.

Українські землі по обидва боки австро-російського кордону є не тільки одним з головних теренів сучасної європейської війни, а також одною з причин і предметом війни.

Українці добре розуміють, що у війні сій ходить головню о їх долю, ходить о те, чи в результаті війни український Пімонт в Австрії буде знищений, чи українське національне життя розцвіте також по той бік Збруча, аж за Дніпро і над Чорне море, і тому не можуть zostавати ся нікими свідками теперішніх подій, а голосно і рішучо підносять свої неоспоримі права на національну самостійність.

Об'єктивна історична конечність вимагає, аби між західною Європою і Москвіщиною повстала самостійна українська держава. Потрібно се для осягнення і утрєвалєння європейської рівноваги, а се в інтересі народів австро-угорської держави, а передовсім в інтересі німецького народу в обох цїсарствах, а для українського народу булоб се здійсненнєм пікових його мрій і зусиль.

В зрозумінню сеї історичної конечности російські Українці покликали до життя центральну загально-національну організацію, яка взяла на себе репрезентацію під теперішню хвилю національно-політичних і соціально-економічних інтересів українського народу в Росії Організацію сею в Союз визволення України.

В Союзі репрезентовані всі ті політичні напрями, що стоять на становниці державної самостійности українського народу, а реалізацію своїх національно-політичних і економічних стремінь в даний момент звязують з розвитком Росії у війні.

Національно-політичною платформою Союзу є державна самостійність України.

Формою правління самостійної української держави має бути конституційна монархія, з демократичним внутрішнім устроєм політичним, однопалатною системою законодавства, горожанськими, язиковими і релігійними свободами для всіх національностей і віроісповідань, з самостійною українською церквою.

На випадок прилучення до Австрії більшої чи меншої українсько-російської території буде Союз обстоювати за створеннєм з усіх земель, заселених українським народом в Австрії, осібногo автономного краю.

Одночасно зі збудованнєм самостійної української держави має бути переведена радикальна аграрна реформа на користь селянства. Є се основний економічний постулат Союзу визволення України.

Практичною своєю задачею ставить Союз визволення України:

1. Організацію українських суспільних сил для переведення в життя постулатів Союзу.
2. Переведення національної громадсько-політичної організації українсько-російських земель, о скілько вони будуть окуповані у війні в Росію.
3. Приготованне скликання українського національного конгресу, якийби заняв становище про форму правно-державної організації відібраних під Росію в наслідок війни, чи на основі рішення міжнародної конференції українських земель, про внутрішній політичний устрій, аграрну справу і пр.
4. Виступи в обороні інтересів українського народу і його національно-державних змагань перед правительствами воюючих держав і перед міжнародними конференціями.
5. Популяризацію української справи в Європі через видавництво публікацій, кореспонденцій і пр.

За перемогу Росії та інші позиції

Представники	Програмний документ	Ставлення
Карпато-Русский осводоительный Комитет (Київ, москвофіли)	29 липня ст.ст. 1914 р. видав відозву	Багато з москвофілів, що виїхали перед війною до Росії, закликаючи галицьких українців зустрічати російську армію з церковними процесіями, а тих, що служать в австрійській армії — переходити до російської.
С.Петлюра 30 липня 1914 р.	Статті в часописі «Украинская жизнь», «Війна і українці»	Стверджував, що «українці виконують свій обов'язок перед Російською державою у війні». Тобто він закликав підтримати воєнні зусилля Росії у війні
Товариство українських поступовців (ТУП) Грудень 1916 р.	Декларація «Наша позиція»	Еволюція поглядів: від підтримки Росії до нейтралітету
Частина УСДРП Л.Юркевич , А. Лола, П.Дятлов, В. Винниченко		Засуджували війну, підтримували більшовицьку позицію: « Перетворення імперіалістичної війни на громадянську , поневолених мас проти поневолювачів»

«Карпато-Русский Освободительный Комитет»

- Створений у **Києві 11 серпня 1914 р.**
- **Закликав** населення Галичини виступити на підтримку Російської імперії.
- Після зайняття Львова російськими військами комітет передав свої повноваження **«Русскому Народному Совету»** під головуванням **В. Дудикевича.**

Наслідки

- **Репресії австро-угорських військових властей проти мирного українського населення:** арешти і масові розстріли запідозрених у сприянні російській армії. Тисячі українців опинилися в **концентраційних таборах: Таллєргофі, Терезієнштаті** та ін.
- Відступ російської армії призвів до **еміграції** багатьох москвофілів до Росії, де багато з них **розчарувалися** в ідеології москвофільства, і пізніше брали **активну участь в українських національно-визвольних змаганнях 1917—1921.**

УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ, ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ І ЗБРОЙНІ ФОРМУВАННЯ В РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Країни Антанти на 1914 р. Країни Троїстого Союзу та його союзники Нейтральні держави

Українські партії та організації

- СР Закордонний комітет Української партії соціалістів-революціонерів
- СД Українська соціал-демократія Росії (1915–1916 рр.)
- Карпатсько-руський визвольний комітет (1914 р.)
- Головна Українська рада (1914–1915 рр.)
- Загальна Українська рада (1915 р.)
- УСС Управа українських сінових стрільців (1914 р.)
- Український жіночий комітет допомоги пораненим (1914 р.)
- Українська культурна рада (1915 р.)
- Комітет українців міста Львова (1915 р.)
- Комітет допомоги населенню Півдня Росії, що постраждало від воєнних дій (1914–1915 рр.)
- Український соціалістичний колектив (1914 р.)
- Українська жінська спілка Лівобережної України (1915 р.)
- Ініціативний комітет Українського самостійного союзу (1915 р.)
- ТУП Товариство українських поступовців (1908 р.)

Діяльність Союзу визволення України (СВУ) у 1914–1918 рр.

- Утворення СВУ (серпень 1914 р.)
- Центр СВУ після окупації Галичини російськими військами
- Місця діяльності повнозасадочних представників СВУ
- Концентраційні табори, у яких СВУ проводив культурно-освітню й агітаційну роботу серед інтернованих і військовополонених українців

Українська преса в роки війни

- Газети "Діло" й "Свобода" (1914 р.)
- "Вісник Союзу визволення України" (1914–1918 рр.)
- Газета "Робітничий прапор" (1915 р.)
- Журнал "Боротьба" (1915 р.)

Волинські міста, у яких старшини легіону УСС організували набір добровольців і культурно-освітню роботу (1918 р.)

Виступи проти масової мобілізації до російської армії

